فلسفه علم

حمیدرضا حبیبی
گروه اندیشه

در همایش «مبانی علمی و فلسفی هوش مصنوعی» در فرهنگستان علوم تبیین شد

غافلگیری جامعه علمی با هوش مصنوعی

سید مصطفی محقق داماد: هوش مصنوعی «تفکر» می‌کند اما از «تعقل» ناتوان است

همایش «مبانی علمی و فلسفی هوش مصنوعی» در فرهنگستان علوم، علاوه بر یک گردهمایی علمی، آوردگاهی برای رویارویی چشم‌اندازهای متفاوت درباره ماهیت و آینده هوش مصنوعی در ایران بود؛ از «فلسفه اسلامی و مفهوم تعقل انسانی» تا «الگوریتم‌پذیری ذهن»، از «ضرورت اخلاق و حکمرانی فناوری» تا «نیاز به ارائه تصویر کلان و واقع‌بینانه از این علم جوان اما پرشتاب». نقطه مشترک سخنرانان آنجا بود که ایران، برای حضور معنادار در جهان هوش مصنوعی، باید همزمان به سه ضلع «اندیشه»، «فناوری» و «راهبرد» توجه کند؛ وگرنه این فناوری به جای آنکه ابزاری برای تعالی باشد، به منبعی برای توسعه‌نیافتگی و سردرگمی بدل خواهد شد. این همایش نقشه‌ای از چالش‌ها و فرصت‌های ایران در عصر هوش مصنوعی ترسیم کرد؛ عصری که در آن، اندیشه، اخلاق، حکمرانی و فناوری باید در کنار هم قرار گیرند.

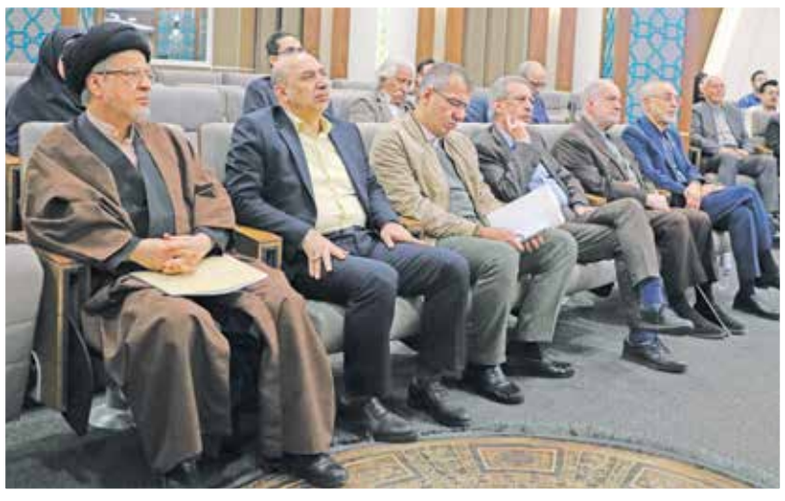

هوش مصنوعی هنوز وارد قلمرو عقل انسانی نشده است

دکتر سیدمصطفی محقق داماد، رئیس گروه علوم‌اسلامی فرهنگستان علوم، سخنان خود را با تأکید بر تمایز اساسی میان «تفکر» و «تعقل» آغاز کرد. به باور او، سرعت شتابان پیشرفت هوش مصنوعی، جامعه علمی ایران را غافلگیر کرده، اما این پیشرفت هنوز به قلمرو «تعقل انسانی» وارد نشده است.

او با اشاره به سنت فلسفه اسلامی، از ابن‌سینا تا خواجه‌طوسی و ملاصدرا، توضیح داد که هر یک از این متفکران «صاحب مکتب» بوده‌اند؛ یعنی مکتبی که حتی قرن‌ها پس از آنان نیز توان پاسخ‌گویی به پرسش‌های جدید را دارد. در همین چهارچوب، محقق داماد پرسش بنیادین خود را طرح کرد: «آیا هوش مصنوعی می‌تواند به حوزه غیرمادی نفس انسان نزدیک شود؟» به باور او، بر اساس سنت فلسفه اسلامی، هستی تنها متشکل از موجودات مادی نیست. انسان دارای دو بخش مادی و غیرمادی است؛ بخش غیرمادی - نفس و روح - اداره‌کننده انسان است و مغز ابزاری برای آن.

ملاک اصلی اثبات تجرد نفس، «علم و اندیشه» است، اموری که ذاتاً غیرمادی‌اند و از نظر فلسفی قابل تقلیل به ماده نیستند. محقق داماد با این تفکیک، تفاوتی روشن میان توانایی‌های ماشین و انسان ترسیم کرد.

او گفت: «هوش مصنوعی می‌تواند تفکر کند؛ یعنی از داده‌ها نتیجه بگیرد. اما تعقل یعنی درک کلیات و استخراج قواعد فلسفی، امری که ماشین هنوز از آن ناتوان است.» به باور او، تا زمانی که هوش مصنوعی تنها درگیر پردازش داده و استنتاج آماری باشد و به تولید «ابداع» یا «کلیت‌سازی عقلانی» دست نیابد، هنوز تهدیدی برای بنیان‌های حکمت اسلامی نیست. او در پایان تأکید کرد: اگر روزی فناوری به قلمرو تعقل وارد شود، آنگاه مباحث تازه‌ای در قلمرو فلسفه اسلامی گشوده خواهد شد.»

هوش مصنوعی، بازتولیدکننده هوش انسانی است، نه جایگزین آن

دکتر سید سعیدرضا عاملی، رئیس گروه مطالعات جهان فرهنگستان علوم، با رویکردی علمی- فلسفی به موضوع هوش‌مصنوعی پرداخت و تلاش کرد نسبت عقلانیت انسانی و هوش مصنوعی را در چهارچوبی کل‌نگر بررسی کند. او در ابتدای سخنان خود گفت: «ذهن انسان ذاتاً الگوریتمی است و هوش مصنوعی توانایی بازتولید این الگوریتم‌ها را دارد.» تشبیه او قابل توجه بود: «همان‌گونه که پرواز پرندگان الهام‌بخش هواپیما شد، تحلیل الگوریتم‌های ذهن می‌تواند الهام‌بخش نسل‌های جدید هوش مصنوعی باشد.» عاملی در ادامه، پنج مؤلفه اصلی هوش انسانی - یادگیری از تجربه، تفکر انتزاعی، انطباق‌پذیری، انگیزش و ظرفیت ادراکی-احساسی- را معرفی کرد و گفت: «هوش‌مصنوعی هنوز فاقد ساحت هیجان، ادراک چندلایه و تعقل انسانی است، هرچند در حوزه تفکر و پردازش داده، توانمند شده است.»

عاملی در بخش مهمی از سخنان خود، سه سنت فلسفی را برای تحلیل هوش‌مصنوعی کنار هم قرار داد: «فلسفه قاره‌ای»؛ برای درک کلیت پدیده‌ها و پرسش‌های هستی‌شناختی، «فلسفه تحلیلی» برای بررسی دقیق زبان، محاسبات و منطق و «فلسفه صدرایی» برای تبیین وجود، حرکت جوهری و مبانی هستی‌شناختی هوش. به باور او، هیچ‌یک از این سه نگاه به‌تنهایی کافی نیست و ترکیب آنها می‌تواند راهی برای فهم جامع‌تر هوش‌مصنوعی باشد. عاملی سپس به مسأله مهم اخلاق اشاره کرد و هشدار داد که هوش‌مصنوعی می‌تواند «ابزار تعالی» یا «ابزار تخریب» باشد. او گفت: «هوش مصنوعی جدای از انسان طبیعی نیست؛ همان‌طور که انسان می‌تواند سالم یا درنده‌خو باشد، این فناوری نیز می‌تواند به دو مسیر متفاوت کشیده شود.» او با اشاره به اهمیت آزادگی و کرامت انسانی، تأکید کرد: هوشی که آزادی انسان را محدود کند یا به سلطه و استیلا بینجامد، در خدمت انسان نیست. به باور عاملی، آینده مطلوب فناوری تنها زمانی تحقق می‌یابد که هوش مصنوعی در مسیر فضیلت، اخلاق و تعالی انسان هدایت شود.

هوش مصنوعی فقط با فلسفه، اقتصاد و حکمرانی قابل توسعه است

دکتر حمیدرضا ربیعی، عضو وابسته فرهنگستان علوم، با تمرکز بر جنبه‌های اقتصادی، حکمرانی و فنی، تصویری چندرشته‌ای از هوش‌مصنوعی ارائه کرد. او با انتقاد از رویکردهای سطحی و تبلیغاتی، گفت که بسیاری از اظهارنظرها درباره هوش‌مصنوعی بدون توجه به ملزومات واقعی این فناوری بیان می‌شود.

او تأکید کرد که توسعه هوش مصنوعی بدون چهارچوب فلسفی، اقتصادی و حکمرانی ممکن نیست و کشورهایی که چنین ساختارهایی نداشته‌اند، در تجربه «زمستان‌های هوش مصنوعی» ناکام مانده‌اند. ربیعی توضیح داد که هوش‌مصنوعی حاصل هم‌افزایی رشته‌های گوناگون از فلسفه، اقتصاد، هوش محاسباتی، علوم اعصاب، داده، ریاضی و علوم اجتماعی است. به باور او، ایران هنوز در بسیاری از این حوزه‌ها، زیرساخت‌های لازم را فراهم نکرده است. او با اشاره به نبود برنامه‌های راهبردی منسجم در سازمان‌های کشور، گفت که بسیاری از فناوری‌های هوش‌مصنوعی برای سازمان‌های دیجیتال طراحی شده‌اند، اما ایران هنوز به چنین ساختاری نزدیک نشده است. ربیعی چالش‌های این فناوری را چنین برشمرد: ۱. فقدان استدلال واقعی و عقل سلیم ۲. سوگیری و تبعیض داده‌ها ۳. عدم شفافیت و توصیف‌پذیری ۴. مصرف انرژی بالا ۵. ناکارآمدی در داده‌های کم ۶. تهدیدهای امنیتی و حریم خصوصی.

او همچنین افزود: «برای غلبه بر این چالش‌ها باید روش‌های نمادین منطقی با روش‌های داده‌محور ترکیب شوند و حضور انسان در حلقه تصمیم‌گیری حفظ شود.» در پایان نیز تأکید کرد، آینده هوش مصنوعی بر چهار رکن تکیه دارد: «فلسفه، علم، مهندسی و حکمرانی.»

> سید سعیدرضا عاملی: هوش مصنوعی هنوز فاقد ساحت هیجان، ادراک چندلایه و تعقل انسانی است، هرچند در حوزه تفکر و پردازش داده، توانمند شده است

ایران به تصویر کلان و واقع بینانه از هوش مصنوعی نیاز دارد

دکتر احمدرضا شرافت، عضو وابسته گروه کوانتوم و هوش‌مصنوعی، سخنان خود را با انتقاد از نبود تصویر کلان و واقع‌بینانه در سیاست‌گذاری هوش مصنوعی آغاز کرد. او تأکید کرد که در ایران، اغلب هر نوآوری دیجیتال با عنوان «هوش‌مصنوعی» معرفی می‌شود و این امر باعث سردرگمی مفهومی شده است. شرافت برای نشان دادن فاصله ایران با استانداردهای جهانی، به آمار مؤسسات بین‌المللی اشاره کرد: «۲۵۸ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری جهانی در سال ۲۰۲۴ و ۲۴۲ هزار مقاله علمی تنها در یک سال.» او گفت که ایران در بخش پژوهش و آموزش فعال است اما در حوزه‌هایی چون ثبت اختراع، سرمایه‌گذاری، زیرساخت و فضای کسب‌وکار با شکاف جدی مواجه است.

او همچنین بر این نکته تأکید کرد که کشورهای موفق در هوش‌مصنوعی، محدودیت‌های افراطی ایجاد نکرده‌اند و این مسیر برای کشورهایی که هنوز در مرحله رشد هستند، می‌تواند عقب‌ماندگی را تثبیت کند. او در پایان با تأکید بر هوش‌مصنوعی به‌عنوان ابزار حل مسائل واقعی، حوزه‌هایی چون درمان، آب، کشاورزی و آموزش را از اولویت‌های کشور دانست و گفت: «بدون تعامل بین‌المللی، بازار و چشم‌انداز کلان، پیشرفت پایدار ممکن نیست. شرافت همچنین بر ثبات سیاست‌ها، پرهیز از سیاست‌زدگی و هدفگذاری واقع‌بینانه به‌عنوان راه اصولی توسعه هوش‌مصنوعی در ایران تأکید گذاشت.

آگهی مناقصه عمومی
نوبت دوم
با اخذ سپرده
درخواست شماره:
RHP-7302507626&7302507628-T19
موضوع آگهی:
خرید تجهیزات
اعلام حریق و دتکتور
برای کسب اطلاعات بیشتر به سایت این شرکت WWW.BAORCO.IR مراجعه نمایید.
روابط عمومی و امور بین‌الملل

آگهی مناقصه عمومی
نوبت دوم
با اخذ سپرده
درخواست شماره: RHP-7302514185-T17
موضوع آگهی:
خرید دستگاه
آزمایشگاهی جذب اتمی
برای کسب اطلاعات بیشتر به سایت این شرکت WWW.BAORCO.IR مراجعه نمایید.
روابط عمومی و امور بین‌الملل

آگهی فراخوان مناقصه عمومی دو مرحله ای فشرده
نوبت دوم
شماره مناقصه عمومی ۱۸/ م خ /۱۴۰۴ شماره تقاضا: ۴۸-۰۴۰۰۴۸۵
شرح تقاضا: کمپرسور شارژ سیلندر تنفسی
شرکت بهره‌برداری نفت و گاز مارون در نظر دارد کالای مشروحه ذیل را از طریق برگزاری مناقصه عمومی دو مرحله‌ای فشرده تهیه نماید. لذا با توجه به الزام درج مناقصات در سامانه ستاد ایران، مناقصه‌گران می‌بایست اسناد مناقصه را در مهلت تعیین شده از سامانه ستادایران (www.setadiran.ir) دریافت نموده و تا قبل از پایان مهلت ارسال پاسخ،اسناد و پاکات خواسته شده را (اسناد ارزیابی کیفی و پاکات الف،ب و ج) طبق مدارک اعلام شده در اسناد مناقصه بارگذاری نمایند.
•• مدارک مورد نیاز جهت ارزیابی کیفی(طبق فرم ارزیابی کیفی و توضیحات اسناد مناقصه)
۱- مبلغ برآورد مناقصه: ۲۱۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال
۲- مبلغ تضمین: ۱۰/۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰ریال (ضمانت‌نامه بانکی حداقل ۳ ماه یا واریز وجه، با توجه به توضیحات شرایط مناقصه)
۳-آخرین مهلت تقاضای شرکت در مناقصه و بارگذاری مدارک ارزیابی کیفی و پاکات فنی، مالی و ضمانت‌نامه طبق زمان بندی در سامانه ستادایران می‌باشد.
۴- مناقصه‌گرانی که اسناد مناقصه را در مهلت تعیین شده در سامانه ستادایران (مهلت دریافت اسناد) دانلود ننمایند، قادر به بارگذاری (اسناد ارزیابی کیفی و پاکات الف،ب و ج) نخواهند بود.
آدرس جهت ارسال ضمانت‌نامه: اهواز- منطقه بروبی- کیلومتر ۱۲ جاده اهواز/ سربندر- ترسیده به پلیس راه - شرکت بهره‌برداری نفت و گاز مارون - ساختمان دو طبقه (ستادی) -طبقه همکف- کمیسیون مناقصات -تلفن: ۰۶۳۴۱۸۸۳۳۴
۵- بارگذاری پاکات ضمانت‌نامه(الف)، پاکات فنی(ب) و مالی(ج) همزمان با اسناد ارزیابی کیفی می‌باشد.
۶- تاریخ و محل گشایش پاکات مالی: متعاقباً اعلام خواهد شد.
۷- حداکثر زمان تحویل کالا: ۱۵۰ روز پس از عقد قرارداد
۸- محل تحویل کالا: اهواز- شرکت بهره‌برداری نفت و گاز مارون
۹- ارائه ضمانت حسن انجام تعهدات به میزان۱۰٪مبلغ مورد معامله توسط برنده مناقصه قبل از سررسید ضمانت‌نامه فرآیند ارجاع کار ضروری می‌باشد.
شرح کالا
کمپرسور شارژ سیلندر تنفسی
(مشخصات تکمیلی در سامانه ستاد و سایت شرکت مارون)
۶قلم - ۶عدد
تمامی اطلاعات بعدی و آگاهی‌سازی مناقصه در سامانه ستاد بارگذاری خواهد شد.
برای دریافت اطلاعات تکمیلی به سایت‌های ذیل مراجعه شود.
آدرس سایت ستادایران: http://setediran.ir
روابط عمومی شرکت بهره‌برداری نفت و گاز مارون http://mogpc.nisoc.ir
شماره ۲۰۴۷۱۳۲

آگهی تجدید فراخوان
مناقصه عمومی یک مرحله‌ای
نوبت اول
شرکت عمران شهر جدید اندیشه وابسته به وزارت راه و شهرسازی در نظر دارد به‌منظور واگذاری وظایف پشتیبانی و خدماتی جهت انجام امور نظافت، آبدارچی، باغبان و ... در محل شرکت عمران شهر جدید اندیشه واقع در استان تهران و شهر جدید اکباتانا واقع در استان همدان و شهر جدید اینچه برون واقع در استان گلستان را براساس مشخصات و شرایط کلی ذیل به شرکت‌های خدماتی، پشتیبانی دارای مجوز و گواهی صلاحیت معتبر از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی واگذار نماید.
نام و نشانی کارفرما: شرکت عمران شهر جدید اندیشه واقع در استان تهران شهر جدید اندیشه فاز ۳ بلوار آزادی تلفن تماس: ۲و۶۵۵۵۳۵۵۱ و با نمابر: ۶۵۵۶۳۵۱۱ نشانی تارنما : https://andisheh.ntdc.ir
موضوع فراخوان: واگذاری وظایف پشتیبانی و خدماتی جهت انجام امور نظافت، آبدارچی، باغبان و ... درمحل شرکت عمران شهر جدید اندیشه واقع در استان تهران و شهر جدید اکباتانا واقع در استان همدان و شهر جدید اینچه برون واقع در استان گلستان به تعداد ۲۰ نفر نیروی انسانی
شرایط: کلیه مراحل برگزاری فراخوان از دریافت اسناد تا ارائه پیشنهادات قیمت و بازگشایی پاکات نیز از طریق درگاه سامانه تدارکات الکترونیکی دولت(ستاد) به آدرس https://www.setadiran.ir به‌شماره فراخوان ۲۰۰۴۰۰۱۰۳۵۰۰۰۰۰۴ انجام خواهد شد.
محل، زمان و مهلت دریافت اسناد: متقاضیان می‌توانند از روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۴/۰۸/۲۶ تا ساعت ۱۵:۰۰ روز شنبه مورخ ۱۴۰۴/۰۹/۰۱ نسبت به دریافت اسناد مذکور از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت اقدام نمایند.
محل، زمان و مهلت تحویل اسناد: متقاضیان پس از دریافت اسناد و تکمیل آن‌ها باید مدارک و مستندات را حداکثر تا ساعت ۱۵:۰۰ روز سه‌شنبه مورخ ۱۴۰۴/۰۹/۱۱ در سامانه تدارکات الکترونیکی دولت بارگذاری نمایند.
محل و زمان بازگشایی پاکت‌های حاوی اسناد: جلسه بازگشایی پاکات مذکور در ساعت:۹:۰۰ روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۴/۰۹/۱۲ در محل شرکت عمران شهر جدید اندیشه (طبقه اول سالن کنفرانس) به نشانی مندرج در بند فوق تشکیل می‌گردد.
مبلغ تضمین شرکت در مناقصه: مبلغ تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار ۴/۸۴۷/۴۱۸/۹۸۰ ریال بوده که به‌صورت ضمانت‌نامه بانکی به نفع کارفرما و یا ارائه فیش واریز نقدی به‌حساب شبا شماره IR ۳۰۰۱۰۰۰۰ ۴۰۰۱۰۳۷۶۰۷۱۴۴۱۸۸ به‌نام تمرکز وجوه سپرده شرکت عمران شهر جدید اندیشه نزد بانک مرکزی قابل پرداخت در کلیه شعب بانک ملی ایران قابل قبول می‌باشد و درصورت ارائه ضمانت‌نامه بانکی مدت اعتبار آن بایستی حداقل سه ماه پس از تاریخ افتتاح و گشایش پاکات پیشنهاد بوده و برای مدت سه ماه دیگر نیز قابل تمدید باشد.
تاریخ چاپ اول ۱۴۰۴/۰۸/۲۶
تاریخ چاپ دوم ۱۴۰۴/۰۸/۲۷
روابط عمومی شرکت عمران شهر جدید اندیشه

آگهی تجدید فراخوان
مناقصه عمومی یک مرحله‌ای
نوبت اول
شرکت عمران شهر جدید اندیشه وابسته به وزارت راه و شهرسازی در نظر دارد به‌منظور واگذاری خدمات خودرویی جهت مأموریت‌های اداری،ایاب و ذهاب درون شهری و برون شهری شرکت عمران شهر جدید اندیشه را براساس مشخصات و شرایط کلی ذیل به شرکت‌های دارای مجوز معتبر از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به‌همراه پروانه کسب از اتحادیه صنف مؤسسات توریستی و اتومبیل کرایه واگذار نماید.
نام و نشانی کارفرما: شرکت عمران شهر جدید اندیشه واقع در استان تهران شهر جدید اندیشه فاز ۳ بلوار آزادی تلفن تماس: ۲و۶۵۵۵۳۵۵۱ و با نمابر: ۶۵۵۶۳۵۱۱ نشانی تارنما: https://andisheh.ntdc.ir
موضوع فراخوان: واگذاری خدمات خودرویی جهت مأموریت‌های اداری،ایاب و ذهاب درون شهری و برون شهری شرکت عمران شهر جدید اندیشه جهت تأمین ۴ دستگاه خودروسواری پژو پارس مدل ۱۴۰۰ به بالا با تأیید کارفرما به‌همراه راننده
شرایط: کلیه مراحل برگزاری فراخوان از دریافت اسناد تا ارائه پیشنهادات قیمت و بازگشایی پاکات نیز از طریق درگاه سامانه تدارکات الکترونیکی دولت(ستاد) به آدرس https://www.setadiran.ir به‌شماره فراخوان ۲۰۰۴۰۰۱۰۳۵۰۰۰۰۰۵ انجام خواهد شد.
محل، زمان و مهلت دریافت اسناد: متقاضیان می‌توانند از روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۴/۰۸/۲۶ تا ساعت ۱۵:۰۰ روز شنبه مورخ ۱۴۰۴/۰۹/۰۱ نسبت به دریافت اسناد مذکور از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت اقدام نمایند.
محل، زمان و مهلت تحویل اسناد: متقاضیان پس از دریافت اسناد و تکمیل آنها باید مدارک و مستندات را حداکثر تا ساعت ۱۵:۰۰ روز سه‌شنبه مورخ ۱۴۰۴/۰۹/۱۱ در سامانه تدارکات الکترونیکی دولت بارگذاری نمایند.
محل و زمان بازگشایی پاکت‌های حاوی اسناد: جلسه بازگشایی پاکات مذکور در ساعت: ۱۰:۰۰ روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۴/۰۹/۱۲ در محل شرکت عمران شهر جدید اندیشه (طبقه اول سالن کنفرانس) به نشانی مندرج در بند فوق تشکیل می‌گردد.
مبلغ تضمین شرکت در مناقصه: مبلغ تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار ۱/۵۶۷/۲۹۱/۶۲۰ریال بوده که به‌صورت ضمانت‌نامه بانکی به نفع کارفرما و یا ارائه فیش واریز نقدی به‌حساب شبا شماره IR ۳۰۰۱۰۰۰۰ ۴۰۰۱۰۳۷۶۰۷۱۴۴۱۸۸ به‌نام تمرکز وجوه سپرده شرکت عمران شهر جدید اندیشه نزد بانک مرکزی قابل پرداخت در کلیه شعب بانک ملی ایران قابل قبول می‌باشد و درصورت ارائه ضمانت‌نامه بانکی مدت اعتبار آن بایستی حداقل سه ماه پس از تاریخ افتتاح و گشایش پاکات پیشنهاد بوده و برای مدت سه ماه دیگر نیز قابل تمدید باشد.
تاریخ چاپ اول ۱۴۰۴/۰۸/۲۶
تاریخ چاپ دوم ۱۴۰۴/۰۸/۲۷
روابط عمومی شرکت عمران شهر جدید اندیشه